Hawdd ei Ddeall

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru
Future Generations Commissioner for Wales

addo

Gweithio gyda'n gilydd ar gyfer Ddiwylliant

Canllaw i gyrff cyhoeddus sy'n gweithio gyda gweithwyr llawrydd diwylliannol

Chwefror 2026

Sut i ddefnyddio'r ddogfen yma

Dyma fersiwn Hawdd ei Darllen o: **Gweithio gyda'n gilydd ar gyfer Ddiwylliant: Canllaw i gyrff cyhoeddus sy'n gweithio gyda gweithwyr llawrydd diwylliannol.**

Efallai y byddwch chi angen help i'w ddarllen. Gofynnwch i rywun rydych chi'n ei adnabod i'ch helpu.

Lle mae'r ddogfen yn dweud **ni**, mae hyn yn meddwl **Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru**. I gael rhagor o wybodaeth, cysylltwch â:

Gwefan: www.futuregenerations.wales/cym

Email: cysylltwchâni@cenedlaethaurdyfodol.cymru

Phone: 02921 677 400

Hawdd ei Ddeall Cymru
Easy Read Wales

Mae **Hawdd ei Ddeall Cymru** wedi gwneud y ddogfen yma yn hawdd ei ddeall gan ddefnyddio **Photosymbols**. I ddweud wrthyn ni beth rydych chi'n feddwl am y fersiwn hawdd ei ddeall yma, cliciwch yma.

Rhif trwydded Photosymbols 403527247

Cynnwys

Am y canllaw yma **4**

Am y gweithwyr llawrydd diwylliannol **7**

Gweithio gyda'n gilydd **12**

4 egwyddor allweddol 12

Beth mae gweithwyr llawrydd ei angen **16**

Sut y dylai cyrff cyhoeddus weithio gyda gweithwyr llawrydd ar brosiectau **18**

Iaith a diwylliant Cymraeg **19**

Enghreifftiau o waith da **20**

Am y canllaw yma

Rydyn ni wedi gwneud y canllaw yma ar gyfer **cyrff cyhoeddus**.

Mae **cyrff cyhoeddus** yn sefydliadau sy'n darparu gwasanaethau'r llywodraeth. Er enghraifft:

- Cynghorau lleol
- Byrddau iechyd
- Gwasanaethau tân ac achub
- Cyfoeth Naturiol Cymru
- Trafnidiaeth Cymru
- Chwaraeon Cymru

Nod y canllaw yma ydy helpu cyrff cyhoeddus i weithio'n dda gyda **gweithwyr llawrydd diwylliannol**.

Mae **gweithiwr llawrydd diwylliannol** yn rhywun sy'n gweithio mewn meysydd fel:

- Celf

- Cerddoriaeth
- Theatr

- Cyfryngau digidol – unrhyw beth fel testun, delweddau a fideo yn cael eu gweld ar-lein.
- Dylunio

Mae **gweithwyr llawrydd** yn gweithio ar wahanol brosiectau ar gyfer gwahanol sefydliadau.

Mae'r canllaw yma i helpu cyrff cyhoeddus:

- Cael partneriaethau da gyda gweithwyr llawrydd diwylliannol.

- Cynnwys gweithwyr llawrydd mwy mewn prosiectau. Gan gynnwys wrth gynllunio a gwneud penderfyniadau.

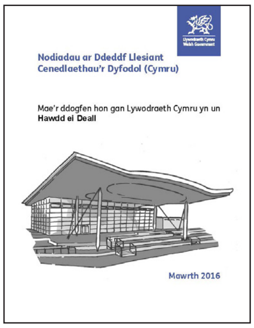

Mae'r canllaw yma yn dilyn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Dyma ddeddf sy'n dweud bod yn rhaid i gyrff cyhoeddus feddwl am sut mae eu cynlluniau a'u penderfyniadau yn effeithio ar bobl nawr ac yn y dyfodol.

Am y gweithwyr llawrydd diwylliannol

Mae gweithiwr llawrydd yn rhywun sy'n hunangyflogedig. Maen nhw'n dod o hyd i'w gwaith eu hunain ac yn rheoli eu hunain.

Mae nhw'n gweithio i wahanol sefydliadau ar brosiectau.

Mae gweithiwr llawrydd diwylliannol yn weithiwr llawrydd sy'n gweithio mewn meysydd fel:

- Celf
- Cerddoriaeth
- Theatr
- Cyfryngau digidol
- Dylunio.

Mae gweithwyr llawrydd yn aml yn gweithio ar eu pennau eu hunain neu mewn timau bach.

Mae gweithwyr llawrydd diwylliannol yn gallu helpu cyrff cyhoeddus drwy rannu:

- Sgiliau creadigol – dod o hyd i ffyrdd newydd o ddatrys problemau a gwneud tasgau.

- Syniadau newydd.

- Gwybodaeth ddiwylliannol – deall pethau fel ein traddodiadau sydd yn cael eu rhannu, hanes iaith a chredoau.

Mae gweithwyr llawrydd diwylliannol hefyd yn cefnogi nodau Llywodraeth Cymru ar gyfer cael:

- Diwylliant bywiog – lle mae pobl yn deall ac yn dathlu'r pethau rydyn ni'n eu mwynhau.

- 1 miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Mae gweithwyr llawrydd diwylliannol yn helpu mewn sawl ffordd, er enghraifft:

- **Celf** – Creu celf mae pawb yn gallu ei weld, ei fwynhau a chymryd rhan ynddo.

- **Cymuned** – Cynnal digwyddiadau a chyfarfodydd.

- **Cyngor** – Helpu gyda chynllunio, codi arian, a pholisïau.

- **Dysgu** – Arwain gweithdai a hyfforddiant.

- **Digidol** – Gwneud gwefannau, apiau, a gwahanol fathau o gynnwys ar-lein.

- **Cynhwysiant** – Gwneud yn siŵr bod pawb yn gallu cymryd rhan.

- **Mannau cyhoeddus** – Ychwanegu celf a dylunio i leoedd.

- **Iechyd** – Defnyddio creadigrwydd i gefnogi llesiant.

Gweithio gyda'n gilydd

4 egwyddor allweddol

Dyma 4 egwyddor allweddol i helpu cyrff cyhoeddus a gweithwyr llawrydd diwylliannol weithio'n dda gyda'i gilydd.

Egwyddorion ydy rheolau, syniadau neu gredoau sy'n ein harwain.

1. Bod yn agored ac yn barchus – Siarad yn glir ac adeiladu ymddiriedaeth.

2. Cyflog teg a llogi – Talu gweithwyr llawrydd yn deg a'u llogi'n deg.

3. Gweithio fel partneriaid – Cynnwys gweithwyr llawrydd mewn cynllunio a phrosiectau. Gweithio gyda'n gilydd dros amser.

4. Cymorth hirdymor – Cynnig cymorth a hyfforddiant hirdymor.

Fe ddylai cyrff cyhoeddus:

- Cynnwys gweithwyr llawrydd wrth ddylunio a darparu gwasanaethau.

- Darparu hyfforddiant i gefnogi eu gwaith.

- Gwerthfawrogi eu gwaith a beth maen nhw’n ei gynnig.

- Gweithio gydag undebau a grwpiau cymorth i wneud yn siŵr bod gwaith yn deg ac yn cynnwys pawb. Undeb ydy grwp o weithwyr sydd yn helpu pobl i gael cyflog teg, amodau gwaith da a chefnogaeth yn y gwaith.

Fe ddylai gweithwyr llawrydd:

- Rhannu eu profiad a’u sgiliau.

- Cefnogi gwaith teg.

- Rhannu gwybodaeth.

- Gweithio gyda chymunedau.

Beth mae gweithwyr llawrydd ei angen

Cyflog Teg – Wedi'i dalu'n glir ar amser, gyda chymorth ariannol.

Cydnabyddiaeth – Wedi'i gynnwys mewn penderfyniadau a pholisïau.

Amodau gwaith da – Cael cyfarwyddiadau clir, contractau teg, a gwaith tîm.

Adnoddau – Gweithleoedd, offer a hyfforddiant.

Cynhwysiant – Gwaith hyblyg a chefnogaeth i bob math o bobl gwahanol.

Trwy ateb yr anghenion yma, rydych chi'n gallu helpu gweithwyr llawrydd i ddelio â'r heriau o fod yn weithiwr llawrydd.

Mae hefyd yn helpu i wneud gweithlu cryfach.

Sut y dylai cyrff cyhoeddus weithio gyda gweithwyr llawrydd ar brosiectau

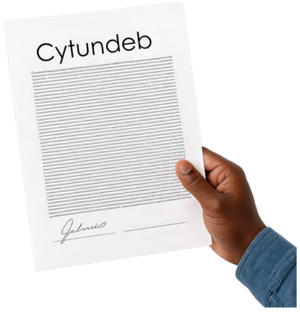

- Defnyddio contractau hyblyg. Er enghraifft, contractau sy’n gadael i weithwyr llawrydd ddewis oriau gwaith sy’n gweddu orau iddyn nhw a’r gwaith.

- Gweithio gyda’n gilydd ar geisiadau – ceisiadau am arian i ariannu prosiectau newydd.

- Rhannu syniadau a pherchnogaeth prosiectau.

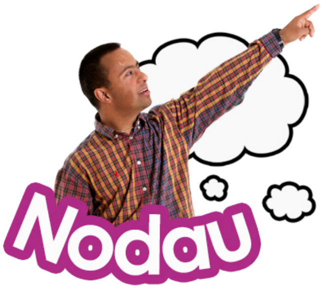

- Gosod nodau clir, darparu digon o adnoddau, a chaniatáu amserlenni hyblyg.

- Edrych ar, ac adolygu prosiectau.

Iaith a diwylliant Cymraeg

Mae'r Gymraeg yn bwysig i'n diwylliant. Fe ddylai gael ei defnyddio mewn gwaith creadigol a gwasanaethau cyhoeddus.

Fe ddylai pawb allu defnyddio'r Gymraeg.

Mae'r canllaw yma yn annog gweithwyr llawrydd a chymunedau i ddefnyddio'r Gymraeg. Mae'n cefnogi pob lefel sgiliau ac yn adeiladu hyder.

Mae hyn yn cefnogi nod Cyngor Celfyddydau Cymru. Maen nhw eisiau i'r Gymraeg gael ei defnyddio ar gyfer creadigrwydd, dysgu, a rhoi mwy o gyfleoedd i bobl.

Enghreifftiau o waith da

Artist mewn Gwasanaeth – Rhondda Cynon Taf

Mae 2 artist lleol wedi bod yn gweithio gyda'r cyngor a chymunedau am 8 mis.

Roedden nhw'n defnyddio gwybodaeth a chreadigrwydd lleol.

Roedd y rhaglen yn canolbwyntio ar gyflog teg, cyfathrebu clir, hyblygrwydd, a phartneriaethau hirdymor.

Rhaglen Natur Greadigol – Cyfoeth Naturiol Cymru

Mae'r rhaglen yma yn cysylltu pobl â materion natur, diwylliant a hinsawdd.

Mae'n helpu cymunedau sy'n aml yn cael eu gadael allan.

Mae gweithwyr llawrydd yn chwarae rôl allweddol wrth gynllunio a chyflawni'r gwaith.

Creadigrwydd mewn Gofal Iechyd – Bwrdd Iechyd Hywel Dda

Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithio gyda Chyngor y Celfyddydau i ddod â chreadigrwydd i ofal iechyd.

Mae Tîm Celfyddydau ac Iechyd yn helpu i wella gwasanaethau, gofodau a phrofiadau i staff a chleifion.